

- Presetnik, P., M. Podgorelec, V. Grobelnik & A. Šalamun, 2009. Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev 2008–2009 (Zaključno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 121 str.; digitalne priloge.
- Presetnik, P., M. Podgorelec, V. Grobelnik & A. Šalamun, 2011. Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev v letih 2010 in 2011 (Končno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 282 str.; digitalne priloge.
- Presetnik, P., M. Podgorelec & A. Šalamun, 2013. Odpuk in obdelava podatkov monitoringa populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev za leto 2013 (Končno poročilo). Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 110 str.; digitalne priloge.
- Presetnik, P., 2015. Kratko o razširjenosti in ogroženosti navadnega netopirja (*Myotis myotis*) v Sloveniji. Glej netopir!, 12(1): 9–11.
- Rudolph, B.U., A. Liegl, O. v. Helversen, 2009. Habitat selection and activity patterns in the greater mouse-eared bat *Myotis myotis*. Acta Chiropterologica, 11, 2: 351–361.
- Zagmajster, M., 2009. Navadni netopir – *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797). V: Presetnik, P., K. Koselj & M. Zagmajster (ured.), Atlas netopirjev (Chiroptera) Slovenije [Atlas of bats (Chiroptera) of Slovenia], pp. 58–61, Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.
- Zahn A., H. Haselbach, R. Güttinger, 2004. Foraging activity of central European *Myotis myotis* in a landscape dominated by spruce monocultures. Mammalian biology, 70, 5: 265–270.

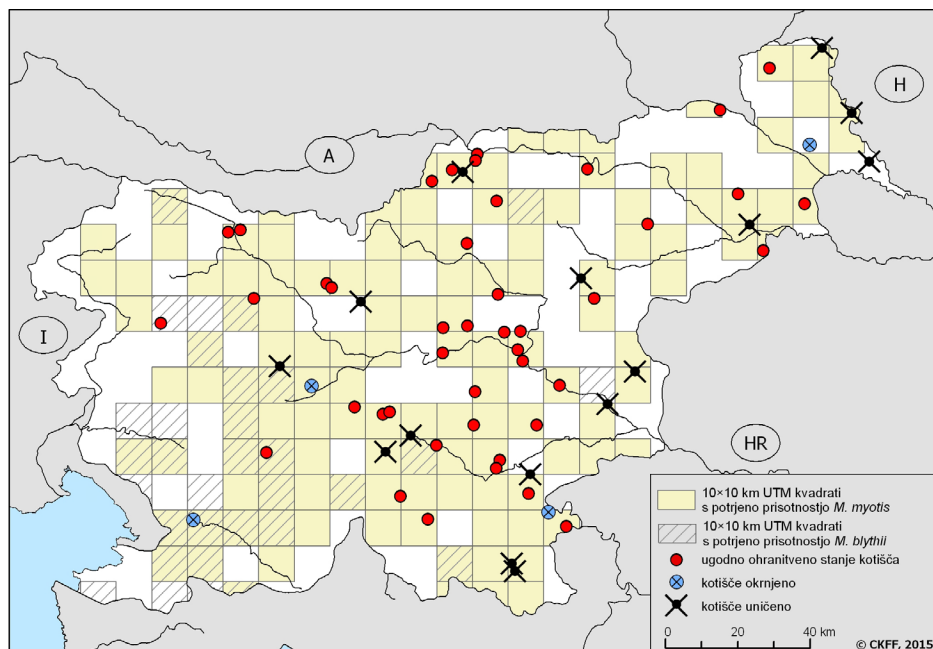

Kratko o razširjenosti in ogroženosti navadnega netopirja (*Myotis myotis*) v Sloveniji

Primož Presetnik

Navadni netopir (*Myotis myotis*) živi po vsej Sloveniji. Glede na podatkovno zbirko Centra za kartografijo favne in flore (na dan 21. 6. 2015) je bil do sedaj najden v 131 (Slika 4) od 263 10×10 km UTM kvadratov, ki pokrivajo Slovenijo. Verjetno je večina živali izven primorske regije, ki smo jih lahko z opazovanjem določili do taksona *Myotis myotis/blythii*, tudi pripadala navadnim netopirjem. Ostrouhega netopirja (*Myotis blythii oxygnathus*) pa pogosteje najdemo predvsem v Z in JZ Sloveniji (Slika 4). Večina opažanj navadnega netopirja je bila do nadmorske višine 800–900 m, vendar ga redno mrežimo oz. najdemo njegove kosti tudi na višinah do 1.500 m n. m., posamezni netopirji pa so bili zabeleženi še višje. Najvišja najdba je trenutno znana iz jame R1 na višini 2.257 m n. m. (Presetnik 2006). Večina potrjenih ketišč je znanih iz V in SZ Slovenije (Slika 4), medtem ko o njegovih ketiščih ni veliko znanega v JZ Sloveniji. Tam koti v Škocjanskih jamah, čeprav morda v mešani koloniji z ostrouhimi netopirji. Podobno le domnevam, da gre pri ketišču v cerkvi v Grahovem ob Bači za večinsko ketišče navadnih netopirjev. Večina ketišč navadnih netopirjev je v stavbah, izključno v cerkvenih zvonikih ali podstrehah, poznamo pa tudi štiri nedvomna ketišča te vrste v jamah. Eno od teh je le občasno v Lukenjski jami pri Prečni, kjer smo skupino navadnih netopirjev videvali, ko so obnavljali cerkev v bližnji vasi Straža in je bilo očitno vznemirjanje zanje tam preveliko. Na splošno so porodniške skupine so lahko dokaj majhne – le do nekaj deset živali, tiste z nekaj 100 odraslimi živalmi niso redke, v redka ketišča pa se zateka več kot 400 odraslih živali. Trenutno ima z 1.900 odraslimi navadnimi netopirji nesporni številčni primat cerkev Mati dobrega sveta v Završah vzhodno od Celja.

Glavni vir ogroženosti navadnega netopirja je nedvomno uničevanje njegovih kotešč. Od trenutno 62 zabeleženih kotešč navadnih netopirjev oz. domnevno navadnih netopirjev (Slika 4), je 15 oz. 24 % uničenih, nadaljnja 4 oz. 6 % pa so okrnjena. Več območij Natura 2000 (Polhograjsko hribovje, Krška jama, Dobličica) je tako ostalo brez klasifikacijske vrste. Še nekaj dodatnih kotešč smo s skrajnimi napori vendarle uspeli ohraniti v okviru državnega *Monitoringa izbranih ciljnih populacij netopirjev*. Žal nam to ni uspelo npr. v primeru kotešča v Kobilju, ki je bilo prvo zabeleženo kotešče te vrste v Sloveniji (Zagmajster 2009). Kljub številnim ekskurzijam in vloženim več tisočim evrom, so bila dela narejena polovično, slabo ali pa se sploh ni upoštevalo danih navodil. Tako je številčnost iz leta 2007, ko smo tam našli 355 odraslih živali, do leta 2014 upadla na 63 odraslih živali, slabo vreme v istem letu in s tem povezano manjše preživetje mladičev ali še kakšen drug, nam neznan dejavnik, pa so povzročili da smo letos (2015) tam našli le 2 odrasli živali brez mladičev. S tem je območje Natura 2000 Goričko izgubilo eno izmed dveh porodniških skupin, za celo Prekmurje pa poznamo le še dve kotešči te vrste, od katerih je eno že močno okrnjeno. Navadni netopir je na robu preživetja tudi v Beli Krajini, ker je le eno kotešče od začetnih štirih v bolj ali manj ugodnem ohranitvenem stanju. Za posamezna kotešča z manjšim številom živali ne poznamo vzrokov, zakaj navadni netopirji tam ne kotijo več, medtem ko so za uničenje ostalih kotešč vzroki jasni. To so obnove v neprimernem času in/ali zamreženje

SLIKA 4. Razširjenost navadnega (*Myotis myotis*) in ostrouhega netopirja (*Myotis blythii oxygnathus*) glede na najdbe v 10×10 km velikih UTM kvadratih ter prikaz stanja potrjenih ali domnevnih kotešč navadnega netopirja (kotešča ostrouhega netopirja niso prikazana).

SLIKA 5. a) Cerkev v Završah pri Celju je najštevičnejše ketišče navadnih netopirjev v Sloveniji, ki šteje 1.900 odraslih živali (foto: Monika Podgorelec), b) neprimerno zamreženje preletnih odprtin lahko vodi celo do pogina cele skupine živali (foto: Maja Zagmajster).

preletnih odprtin. Običajno preletne odprtine na stavbah zamrežijo, ker se skrbniki hočejo znebiti golobov in z njimi povezanega onesnaževanja. Navadni netopirji pa so velike živali, zato lahko tudi njihovo gvanjo povzroča nejevoljo skrbnikov, ki se lahko konča z enakim ukrepom. Že pred leti smo (Presetnik in sod. 2009) predlagali, da bi se lahko nezadovoljstvo upravljalcev zmanjšalo z uvedbo denarnih podpor za čiščenje z gvanom onesnaženih delov stavb. Ob predpostavki, da bi za sprotno čiščenje stavbe s ketiščem navadnih netopirjev povprečno izplačali 50 € na leto na ketišče, smo izračunali da bi bil letni strošek za čiščenje vseh takrat še obstoječih 41 stavbnih ketišč le 2.050 €. Ta vsota za državo ne bi smela predstavljati problematičnega izdatka, še posebej, če ga primerjamo z izplačili za škodo, ki jo povzročajo druge zavarovane živali, ki dosega več sto tisoče evrov letno. V 6 letih se, kljub ponavljanju predloga, ni zgodilo še nič. Izvajalci monitoringa smo tako lahko le tolažili in prepričevali skrbnike stavb naj še malo vzdržijo in s tem pripomorejo k ohranitvi vrste. Pisali smo seveda natančna priporočila, kaj je potrebno takoj storiti v posameznih primerih ogrožanja, svetovali smo pri nekaterih obnovah, prepričevali državne naravovarstvenike, da je potrebno akcije izpeljati nemudoma in takoj ter podobno. Vse to je objavljeno v različnih poročilih, dostopnih na svetovnem spletu. Prostovoljno, v prostem času in na lastne stroške smo še sami počistili kakšno stavbo. Ko pa potegnem črto, vidim da se je zaradi nesistemskega pristopa k varovanju, stanje ketišč in njihove ohranjenosti samo poslabševalo. Zato je navadni netopir še vedno uvrščen med vrste z neugodnim ohranitvenim statusom in je v nekaterih delih Slovenije tik pred izumrtjem.

VIRI

- Presetnik, P. 2006. Iz kosti zgodba. Glas podzemlja, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana: 75–76.
- Presetnik, P., M. Podgorelec, V. Grobelnik & A. Šalamun, 2009. Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev 2008–2009 [Zaključno poročilo]. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 121 str.; digitalne priloge.
- Zagmajster, M., 2009. Navadni netopir – *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797). V: Presetnik, P., K. Koselj & M. Zagmajster (ured.), Atlas netopirjev (Chiroptera) Slovenije [Atlas of bats (Chiroptera) of Slovenia], pp. 58–61, Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.